

โรงเรียนเกษตรกร

Farmer Field School [FFS]

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดชลบุรี
สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาการเกษตรที่ ๓ จังหวัดระยอง
กรมส่งเสริมการเกษตร   กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

โรงเรียนเกษตรกร

Farmer Field School [FFS]

กิจกรรมการฝึกอบรมตลอดฤดูการเพาะปลูก โดยใช้ผู้เรียนเป็น
จุดศูนย์กลาง มีการฝึกอบรมในแปลงปลูกครอบคลุมทุกระยะ
พัฒนาการของพืชและการปฏิบัติจัดการที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดย
การมีส่วนร่วมและอาศัยการเรียนรู้จากการหาประสบการณ์การ
ปฏิบัติจริง

องค์ประกอบของโรงเรียนเกษตรกร

กลุ่มเกษตรกร จำนวน ๒๐-๒๕ คน ที่ปลูกพืชชนิดเดียวกัน

ข้อตกลงร่วม

การเข้ารับการฝึกอบรม

การปฏิบัติระหว่างฝึกอบรม

การมีส่วนร่วม

แปลงติดตามสถานการณ์ (แปลงไอพีเอ็ม)

แปลงเปรียบเทียบ (แปลงที่เกษตรกรทำ)

แปลงศึกษาทดสอบ

หัวข้อพิเศษ

ทำไมต้องฝึกอบรมตลอดฤดูกาล

- ❖ แต่ละช่วงการเจริญเติบโตของพืชมีปัญหาที่แตกต่างกัน
- ❖ แต่ละช่วงการเจริญเติบโตของพืชมีความต้องการที่แตกต่างกัน
- ❖ กระบวนการบางอย่างจำเป็นต้องมีการเฝ้าสังเกตหรือสำรวจ เช่น การเคลื่อนไหวน้ำของประชากรแมลง
- ❖ ผลการตัดสินใจการจัดการแปลงที่ทำไปในแต่ละขั้นตอนสามารถสังเกตในช่วงถัดไป

การคัดเลือกกลุ่ม

- ◆ เกษตรกรต้องมีความสมัครใจ
- ◆ ปลูกพืชชนิดเดียวกัน
- ◆ มีสถานที่เหมาะสมสำหรับฝึกอบรม

กิจกรรมที่ดำเนินการในโรงเรียนเกษตรกร

○ กลุ่มสัมพันธ์

- ★ เป็นการละลายพฤติกรรม
- ★ ทำให้เกิดความสนิทสนมเป็นกันเอง
- ★ ทำให้รู้สึกผ่อนคลาย
- ★ ทำให้เกิดความกระตือรือร้นในการรับรู้

ทบทวนบทเรียนที่ผ่านมา

- ★ ทบทวนความจำของแต่ละคน
- ★ การทบทวนทำให้เกิดการจำได้มากขึ้น
- ★ คนที่ขาดการอบรมในครั้งก่อนจะได้อะไร

นำเสนอกิจกรรมของวันนี้

- เป็นการบอกว่าวันนี้จะทำอะไร
- อุปกรณ์ที่เตรียมพร้อมหรือไม่

○ การสำรวจแปลงปลูกพืช

★ แปลงไผ่เอ็น

★ แปลงเกษตรกร

★ แปลงศึกษาเฉพาะเรื่อง

เก็บข้อมูล

เก็บตัวอย่าง

การวิเคราะห์ระบบนิเวศ (AESAs)

- ร่วมกันวาดภาพการวิเคราะห์ระบบนิเวศ
- วิเคราะห์สถานการณ์ในแปลงปลูกพืช โดยละเอียด
- วิทยากรพี่เลี้ยงช่วยเหลือ
- บันทึกข้อมูลผลการวิเคราะห์

○ การนำเสนอผลการวิเคราะห์ระบบนิเวศ (AESA)

- ★ การตัดสินใจจัดการกับแปลง ไอพีเอ็ม
- ★ ทำข้อตกลงกิจกรรมที่จะต้องทำ
- ★ ใครเป็นผู้รับผิดชอบ
- ★ ทำเมื่อไร

หัวข้อพิเศษ

- ★ เกษตรกรเป็นผู้กำหนด
- ★ วิทยากรที่เลี้ยงจัดหาวิทยากร

สรุป

การอบรมโรงเรียนเกษตรกรรมตามแบบฉบับนั้นจะใช้เวลา ๓ ถึง ๔ ชั่วโมง ตาม
กำหนดการดังต่อไปนี้:

บทนำ

สรุปกิจกรรมที่ได้ทำไปในสัปดาห์ก่อน
นำเสนอกิจกรรมของวันนี้

ลงสำรวจดูแปลงปลูกพืช

แปลงไอพีเอ็ม (IPM)

แปลงเกษตรกร

แปลงศึกษาเฉพาะเรื่อง

เก็บข้อมูล

เก็บตัวอย่าง

เริ่มการวิเคราะห์สถานการณ์แปลงปลูกพืชที่เลี้ยงร่วมสำรวจ
แปลงกับเกษตรกร พร้อมทั้งตั้งคำถามเพื่อเป็นการเริ่มการสนทนา
หารือร่วมกันกับเกษตรกร

ร่วมกันวาดภาพการวิเคราะห์ระบบนิเวศเกษตร (AESAs) และหารือกัน
ในกลุ่มย่อย

วิเคราะห์สถานการณ์ในแปลงปลูกพืช โดยละเอียด

พืชร่วมตั้งคำถามต่างๆเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์

การนำเสนอการวิเคราะห์ระบบนิเวศเกษตร(AESAs)

การตัดสินใจจัดการแปลงไอพีเอ็ม (IPM)

ทำข้อตกลงกิจกรรมที่จะต้องทำ

ใครเป็นผู้รับผิดชอบ?

จะทำเมื่อไร?

ทำกิจกรรมสวนแมลง

สังเกตและบันทึกสิ่งที่เกิดขึ้นในสวนแมลง

กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์

หัวข้อพิเศษ

สรุปและวางแผนสำหรับสัปดาห์ต่อไป

ให้เกษตรกรกำหนดหัวข้อพิเศษ

วิทยากรพี่เลี้ยง (Facilitator)

คือผู้ดำเนินจัดการอบรมตามกระบวนการ โรงเรียนเกษตรกรให้
ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

หน้าที่ของวิทยากรพี่เลี้ยง

- ☀️ รับผิดชอบในการจัดรูปแบบและวิธีการเรียนรู้ของกลุ่มหรือทีม
- ☀️ กระตุ้นให้ทีมเกิดการวางแผน การจัดองค์กร การปรับปรุงงาน การมีวินัย และการติดตามกิจกรรมของทีม
- ☀️ เป็นคน กลางที่ช่วยจัดและดำเนินงานการพบปะประชุมอบรมให้เกิดการคิดที่เป็นระบบ มีอิสระทางความคิดและสามารถสื่อสารทำความเข้าใจกันอย่างตรงไปตรงมา ด้วยการใช้เทคนิคและกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นหัวใจสำคัญ

 ช่วยสร้างเสริมบรรยากาศแห่งมิตรภาพ ความร่วมมือที่จริงใจ
จริงจัง

 ขจัดอุปสรรคทางวัฒนธรรมที่ทำให้การคิดและการสื่อสารขาด
ประสิทธิภาพ

 ช่วยให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนและสะท้อนประสบการณ์
หรือปัญหารวมทั้งแนวทางแก้ไข

 ช่วยกระตุ้นให้สมาชิกกลุ่มรับฟังซึ่งกันและกัน

 ช่วยตั้งประเด็นให้กลุ่มคิดเป็นระบบ

ผู้ประสานงาน

ผู้จัดการ

วิทยากรพี่เลี้ยง
(Facilitator)

ผู้กระตุ้น

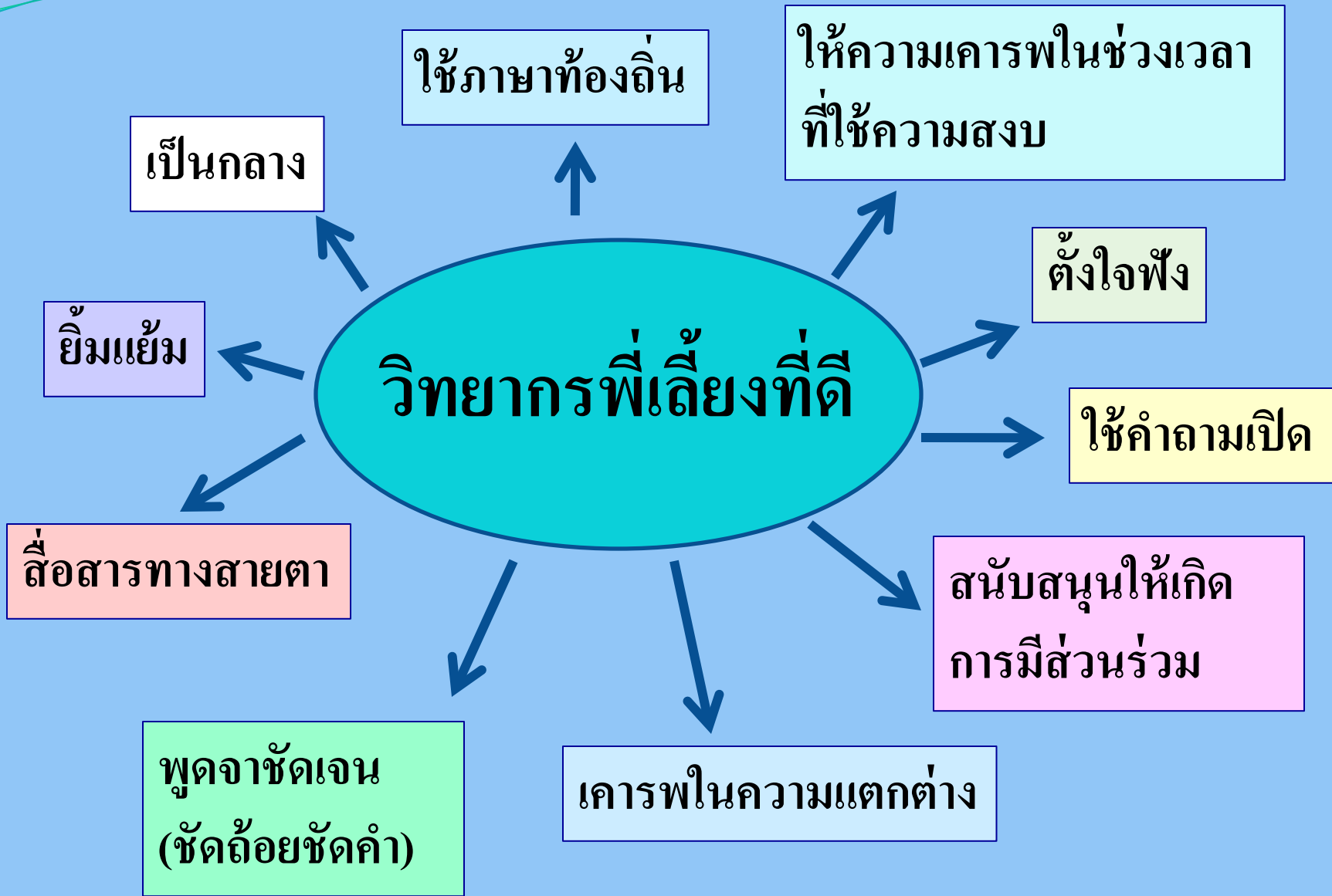
ผู้สังเกต

ผู้สร้างบรรยากาศ

บทบาทของวิทยากรพี่เลี้ยง

- ◆ เตรียมกิจกรรมสำหรับโรงเรียนเกษตรกร
- ◆ เตรียมวัสดุอุปกรณ์การฝึกอบรม รวมทั้งสื่อต่างๆ ฯลฯ
- ◆ สังเกตและใช้โอกาสในการเรียนรู้
- ◆ กระตุ้นให้เกิดการคิด
- ◆ กระตุ้นให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างเกษตรกร
- ◆ กระตุ้นให้มีการทำการทดลอง
- ◆ ชักนำให้เกิดกระบวนการเรียนรู้
- ◆ สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี
- ◆ ทำให้การอภิปรายหรือเกิดผลอย่างจริงจัง

อุปกรณ์การอบรมตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร

การวางแผนกิจกรรมโรงเรียนเกษตรกรครั้งต่อไปนั้น ต้องแน่ใจว่ามีอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการฝึกอบรมพร้อม รายการอุปกรณ์ดังกล่าวที่มักต้องใช้ในโรงเรียนเกษตรกรมีดังนี้:

- ❖ กระดาษ (อาทิกระดาษฟาง หรือกระดาษสร้างแบบสำหรับวาดภาพการวิเคราะห์ระบบนิเวศเกษตร))
- ❖ สมุดบันทึกและปากกา (สำหรับผู้เข้ารับการอบรมแต่ละคน)
- ❖ ดินสอ ดินสอสี และปากกาเคมี (สีเขียวมากกว่าสีอื่นๆ)
- ❖ ไม้บรรทัดและเครื่องชั่ง
- ❖ กระดาษกาว และกาว
- ❖ แว่นขยาย
- ❖ หลักไม้ เชือก และ แผ่นป้าย

อุปกรณ์สำหรับทำสวนแมลง

 กล่อง

 ขวด

 ตาข่ายในล่อน

 สำลี หนัวยาง กระดาษขาว

 กระดาษ

 ถุงพลาสติก และหนัวยาง

 ขาตั้งสำหรับติดกระดาษฟาง

 สวิง (สวิงไม่เพียงใช้ในโรงเรียนเกษตรกรขาวเท่านั้น แต่ยังใช้ในการสำรวจพืชชนิดอื่นได้อีกด้วย สวิงใช้สำหรับจับแมลงมีปีก ผีเสื้อ แมลงปอ แมลงวันดอกไม้ ฯลฯ)

❖ เครื่องดูด (สามารถทำได้เองง่ายๆสำหรับจับแมลงตัวเล็กๆ)

❖ มืด หรือกรรไกร

❖ แก้ว หรือพลาสติกกรองน้ำ

❖ ปัจจัยสำหรับการทดลองในแปลง

➔ ปุ๋ยเคมี

➔ เมล็ดพันธุ์ หรือต้นกล้า

➔ สารชีวภัณฑ์

➔ สะเดา

➔ กีบดักกาวเหนียว

➔ แผ่นป้าย

บางครั้งอาจต้องใช้แบบฟอร์มสำหรับบันทึกข้อมูล (เช่นในการทดลองย่อยในแปลงปลูกพืช)

สวัสดี

ศูนย์ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรด้านอารักขาพืช จังหวัดชลบุรี

โทร 038-231271

e-mail: pmc03@doae.go.th